Cav & Pag la Brasov

(Costin Popa – 9 noiembrie 2009)

Se desfăşoară de şapte ani, în oraşul de sub Tâmpa, un festival internaţional de artă lirică şi balet. Este creaţia directorului general al Operei Braşov, Cristian Mihăilescu, promotor neobosit al acestui gen de eveniment. Şi în 2009, opera, opereta şi dansul s-au întâlnit pe afiş într-un program variat. Deschis cu un concert extraordinar în care cântăreţii braşoveni au avut drept oaspeţi colegi mai puţin cunoscuţi din Franţa, Italia şi Malta, toţi reuniţi sub bagheta tânărului şi valorosului şef de orchestră clujean Cristian Sandu, festivalul a propus în continuare operele **Cavalleria rusticana** de Mascagni şi **I pagliacci** de Leoncavallo, **Norma** de Bellini, alături de premiera **L'elisir d'amore** de Donizetti, baletul **Giselle** de Adam, spectacolul de teatru-dans **Romeo şi Julieta**.

Cav

În seara în care au fost programate cuplat **Cavalleria rusticana** şi **I pagliacci** (Cav & Pag, cum spun americanii), am putut să constat atracţia pe care festivalul o exercită asupra publicului: casa închisă, sală plină, afluenţă de spectatori încât a fost nevoie de suplimentarea generoasă a scaunelor.

Experienţă şi tinereţe

Forţele Operei Braşov nu sunt întotdeauna suficiente pentru acoperirea integrală a unor distribuţii, problema este generală la nivel naţional, îndeosebi pentru rolurile dramatice. Se recurge la import, cu toate riscurile unor angajări fără audiţii prealabile sau după CV-uri cosmetizate. Din păcate, practica tinde să se generalizeze. La Braşov însă, Cristian Mihăilescu ştie să facă selecţii. În **Cavalleria rusticana**, Turiddu a fost un foarte bun tenor bulgar, Stoyan Daskalov iar în **I pagliacci**, tot un bulgar, Daniel Damjanov, voce potrivită, bine aleasă pentru rolul Canio, deşi nu întotdeauna incisiv focusată şi proiectată. Nu mai vorbesc că la pupitru a fost invitat Nicolae Dohotaru de la Opera Naţională din Chişinău, dirijor cu solidă pregătire şi experienţă, care a condus spectacolele cu tempi corecţi şi logici, de la imaginile sonore ale calmului dimineţilor siciliene până la dramaticele finaluri. Am găsit orchestra Operei în bună formă, în crescendo calitativ, chiar dacă unele atacuri sunt uşor... timide şi alămurile par câteodată nesigure (**I pagliacci**). Dar dacă amintesc de câştigurile, de progresele ansamblurilor braşovene, cred că o mare bilă albă se cuvine corului. Este desigur meritul tinerei maestre Diana Ramona Bâldea.

Pag

Trei baritoni s-au alăturat celor mai bune prezențe în spectacole. Îi numesc, într-o înșiruire deloc arbitrară, pe Adrian Mărcan (Silvio din **Pag**, în optimă formă, cu frumoasă linie vocală), Eugen Secobeanu (glas robust și penetrant, foarte potrivit durității lui Alfio din **Cav**) și Valentin Marele (Tonio din **Pag**, ușor distonant pe zona central-gravă a registrului și temător în fața acutelor tradiționale din Prolog, dar cu bună expresivitate în duetul cu Nedda).

Doi tineri artiști, cu certe perspective, mi-au atras atenția: mezzosoprana Marinela Nicola (voce interesant timbrată în micul rol al Mammei Lucia din **Cav**) și tenorul Antoniu Boldan (Beppe din **Pag**), de un excelent lirism care trebuie consolidat, exploatat și ocrotit.

Protagonistele sopranile au fost Ioana Mărgărit (Santuzza în **Cav**) și Valentina Mărgăraș (Nedda), două cântărețe sigure și versate, care au depășit însă zenitul carierelor. Li s-a alăturat, cu prezență pitorească și sexy, mezzosoprana Gabriela Hazarian, Lola din **Cav**.

Varietate expresivă

Din unghi scenografic, montarea provine dintr-un spectacol al Operei din Ruse, cu care teatrul brașovean are dese colaborări, aplicând un principiu obișnuit astăzi în lume, acela al coproducțiilor. Am urmărit o viziune clasică, economică (decor unic cu adaptări specifice), plăcută, cu costume armonios colorate și felurit desenate. În acest cadru a intervenit însă mâna regizorală a lui Cristian Mihăilescu, maestrul varietății expresive și al „găselnițelor" incitante. Sesizând clipele în care scena este amenințată de statism, regizorul a introdus adaosuri în acțiune, cu real efect dinamizator... în **Cav**, povestea dragostei dintre Turiddu și Lola ni se sugerează pe finalul Sicilienei, mișcările de dans ale țăranilor susțin intrarea lui Alfio sau celebrul Brindisi... În **Pag**, a inventat trei delicioase personaje, colombine zaveratice cu peruci „electrice" roșii, verzi, albastre, care – prin contrast – fac tragicomedia și mai crâncenă. Dar nu numai atât. Mihăilescu știe să construiască tipologii de eroi și rememorez acum, doar ca un singur exemplu, alura jalnică, jigărită, înduioșătoare a lui Tonio, implorând-o pe Nedda. Două spectacole bine lucrate, bine conturate.

Elementul surpriză a venit însă chiar la început, când în locul viorilor din **Cav**, seara a fost deschisă de cunoscutul Prolog din **Pag**. Baritonul Valentin Marele îl cânta pe undeva, prin public. O clipă am crezut că ordinea titlurilor fusese... inversată. Nici vorbă. Până la un punct îl înțeleg pe regizor, care a dorit să prefațeze în acest mod o seară integral veristă. Ce poate fi mai potrivit decât un Prolog? Cine vine pentru prima oară la operă poate accepta ideea, deloc rea. Numai că problema se pune cu totul și cu totul altfel. Respectul față de partitură, aici a lui Leoncavallo, este sacrosanct. Însuși tradiționalistul Zeffirelli a inversat scene și a eliminat secvențe prin filme după opere de Verdi, excentricul Giancarlo del Monaco s-a jucat și el cu Prologul din **Pag** la Teatro Real din Madrid, dar asta nu i-a scutit de critici. Așa încât...

„Iubindu-l pe Spiess”

Sub acest generic, Opera Brașov l-a omagiat pe marele tenor la puține luni de la trecerea în neființă, în 2006. Era firesc, fiind vorba de teatrul în care Ludovic Spiess a debutat și a revenit de multe ori pe parcursul fulminantei sale cariere. Demersul de suflet s-a repetat acum, la sfârșit de octombrie, prilejuit de un eveniment editorial, lansarea brașoveană a monografiei „Ludovic Spiess”, scrisă de semnatarul acestor rânduri și apărută la Curtea Veche Publishing.

În foyer exista un bogat panou cu afișe, programe și fotografii. Standul de carte prezenta volumul. Flori peste tot. Cea mai mare parte a publicului a împânzit locul. În pauza dintre spectacolele **Cav & Pag**, dr. Cristian Mihăilescu și prof. univ. dr. Petre Marcel Vârlan de la Facultatea de Muzică a Universității „Transilvania” au rostit cuvinte minunate, emoționante, evocatoare a marii cariere a lui Ludovic Spiess, laudative la adresa editării cărții, o premieră absolută – în acest format – pentru un cântăreț român de operă.

Semnificative pentru eternizarea memoriei ilustrului tenor mi s-au părut propunerile prof. Vârlan. Brașovul ar putea să atașeze numele „Ludovic Spiess” titulaturii oficiale a Operei, după cum o statuie și un bust ar putea fi amplasate în locuri potrivite din oraș, din teatru. Sunt inițiative normale care s-ar adăuga celor puse în practică până acum: înființarea la București a Studioului Experimental de Operă și Balet „Ludovic Spiess”, apariția la Romfilatelia a unui plic omagial și la Editura Curtea Veche a albumului monografic.

În contrast, propunerea de a atribui Pieței Operei bucureștene denumirea „Ludovic Spiess”, repetat avansată către doi primari generali ai Capitalei – cel actual și cel dinainte – și susținută internațional, a rămas încă fără răspuns. Până când? Inutil să amintesc că, pe lângă marea sa carieră și prețuirea de care s-a bucurat, pe lângă titlurile care i-au fost conferite, Ludovic Spiess a fost și „Cetățean de Onoare al Municipiului București”. Și totuși, pe malurile Dâmboviței, proverbialul nostru imobilism este în floare. Niciun politician nu trebuie să uite că numele lui Ludovic Spiess este un bun de patrimoniu național, cu ample rezonări în Europa și întreaga lume!